

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

AZ „EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR” ÉS A „SÁROSMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET” KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda:
Megyeház.
Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.
Kiadóhivatal:
Az EPERJESI NÉPBANK helyiségeiben, fűtve 2 ik sz. a.

Megjelen: minden vasárnap.
Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:
Egy évre 5 frt — kr.
Félévre 2 „ 50 „
Negyedévre 1 „ 25 „

Hirdetési díj:
háromhasábos petit sor egyszeri hirdetés 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.
Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 krajczár.
Nyílttér minden sor 10 kr.

Az eperjesi vízvezeték kérdéséhez.

Bártfai fürdő, 1885. július 29.

A magyar ember azt tartja, hogy „ha nincs pénz, igyál vizet!” Ez a jóakaró tanács igen természetesen nagyon könnyen kivihető dolognak látszik, s annak így is kellene lenni, mert hát a víz Istennek olyan jótékony adománya, hogy a legszegényebb ember is kénye-kedve szerint ingyen élvezheti.

Másképpen áll nálunk — Eperjesen — a dolog, mert ott, ha az embernek pénze nincs, még jó vizet sem ihatik! Kora tavasztól késő őszig tulajdonképpen nem is víz, hanem sáros iszapos moslék: mindenféle piszokkal bőségesen szaturált fluidum ékeskedik a város vízmedenczéiben, melyből, ha a szegény ember szomját oltandó, egy-két kortyot iszik is, mindenkor bünyös merényletet intéz egészségére s élete ellen, meg nem gondolván, hogy ezen ivóvíznek keresztelt miázmás folyadék, számos életveszélyes betegséggel válhatik kútforrásává.

Itt a kies bártfai fürdő hús fenyeveseinek forrásánál, — midőn azoknak kristálytiszta vizét iszom, eszembe jutott azon emlékirat, mely Kyss Géza városi főjegyző szakavatott tollából a „Sárosmegyei Közlöny” f. évi 29-ik számában jelent meg, melyre reflektálva, szabad legyen esekélységemnek is egyet-mást az Eperjesen létesítetni szándékolni (csak aztán ne maradjunk a szándékánál) vízvezeték kérdésében elmondani.

Ezen ügy mindenestre oly fontos, hogy bárkinek e tekintetben intézett hozzászólása, milyen-olyan esekély, de mégis figyelmet érdemel.

Tisztán ezen körülmény indított engem is arra, hogy szerény véleményemet nyilvánosságra hozzam, melyből valami hasznosat az intéző körök talán csak szintén levonhatnak, mert hiszen nincsen olyan rossz ezikk, a melyből az ember valami jót ne tanulhatna; ha egyebet nem, hát legalább azt, hogy rosszat, vagy rosszul irni nevetséges dolog, — ki nem fizeti magát!

Attérve az említett kérdés érdemleges bonczolgatására, örömmel kell kijelentem, hogy igen jó hatással volt reám nézve azon körülmény, hogy Kyss Gézának említett „Emlékirat”-ában a vízve-

zeték szükségessége a leghatározottabban ki van mondva.

Őszintén szólva, — városunk intéző körétől, melyek tudvalevőleg igen gyakran igen sok fontos ügyben Pató Pál urral tartanak s azt mondják, hogy: „Ejh! ráérünk arra még!” — már az is sok s nagyjelentőségű, hogy Eperjesen egy, a mai kor igényeinek s az egészségi viszonyoknak megfelelő vízvezeték létesítését kimondták.

Most már csak tehát az a kérdés, hogy az ige, mikor válik testté? . . . hogy az írott malaszt mikor részesíti Eperjes lakosságát tényleg is jó ivóvízben?

Erre ugyan jó magam nem adhatok határozott választ, mert nem vagyok proféta, sem a „létesítendő vízvezeték s villamos világítás” bizottságának tagja, hanem magának az „Emlékirat”-nak szelleme s hangja s azon sajnós körülmény, hogy ha még továbbra is késlekedünk, — városunk halandósági aránya nem 5, de 10%-ot fog kitenni rövid idő múltán, — elég világosan s kényszerítőleg parancsolja, hogy a régóta közóhaj tárgyát képező vízvezeték mihamarább (ez a „mihamarább” azonban nem veendő „hivatalos” értelemben, mert akkor ugyan várhatunk még jó sokáig!) létesítendő.

Ha Montecuculi elmondta, hogy a háborúviseléshez három dolog szükséges, t. i. „1-ször: pénz, 2-ször: pénz s 3-szor is pénz”, — városunk tiszter is elhangoztatja, hogy a vízvezeték létesítéséhez ugyanezek pénz és pénz szükségeltetik!

No, hát ebben teljesen igaz van! sőt még azt is beismerem, hogy Eperjes városa nagyon is szegény, s hogy esekély ingatlanait ez idő szerint ugyanezek megfekszi a teher.

Hiába! . . . a kor szelleme, a magasabb igények, fejlődő cultura, üres színház, s a szükség minket is belerántott a költségekbe!

De hát az még korántsem ok arra nézve, hogy ezen teher miatt előmozdítsuk a halandóságot s továbbra is szíreteljük a miázmás, mérget rejtő vizet.

Merem állítani, hogy ha városunk minden egyes lakója kivétel nélkül a hatóságilag szolgáltatott vízzel élne, akkor a halandóság megütné talán a 30%-ot is! S hogy ez nem így van, az tisztán annak köszönhető, hogy a 13.000 ember körül, kik városunk falai közt laknak, számításom szerint 8000 bizonyára a kermi édes és a borkuti savanyúvizet issza!

Tessék már most egy kis türelemmel lenni s velem számítani, akkor meglátják, hogy vízvezeték létesítése okszerű eljárás mellett a városra ép nem háritana újabb terheket.

En ugyanis minden lakóra, a ki kermi, vagy borkuti vizet hordat házához, naponta csak 1½ krt veszek, mely esekély összeg egy hónapra át 45 krra, egy egész éven át pedig 5 frt 40 krra rúg, megszorozva ez a 8000-el, kiviláglik, hogy városunk lakosságának egy része évente csupán csak az ivóvízért 43200 frtot ad ki! S aztán hány házi úr van, a ki szívesen fizetne nem 5 frt 40 krt, hanem 25—30 forintokat is évente, csak hogy jó ivóvíz legyen házában a kéznél!?

Mondom szívesen meghozná a 25—30 frtnyi áldozatot, mert hiszen ő azt visszakapná a lakbérből, melyet csak igen esekély mérvben kellene emelnie, s viszont a lakók is igen szívesen fizetnek a esekély bérkülönbözetet, mert legalább jó ivóvizük volna, még pedig mindenkor kéznél!

Ezen számadatokból mindenki meggyőződhetik, hogy lakosságunk mindamellett, hogy nincs vízvezetékünk, évente igen szép összegeket fordít ivóvíz beszerzésére!

A vízvezeték létesítése mellett, tehát nemcsak az egészségügy kívánalma, hanem a fináncziális szempont is hangosan bizonyít.

Ezek alapján szerény véleményem oda nyilvánul, hogy az „intéző körök”, — latba vetve a lakosságunk évi tényleges kiadását, melyet ivóvízre költ, olyaténkép dolgozzák ki a vízvezeték létesítésére vonatkozó tervet, hogy abban a kiadások rovata községi pótlék által lenne fedezendő, mi által a városra semmiféle újabb teher nem fog háramlani.

Tudom, hogy darázsészket bolygatok, midőn ismét csak a községi pótlékot emlegetem fedezetül, de azt mindenki be fogja látni, hogy itt nincsen más mentőeszköz!

Hiszem, ha mi jelenleg komisz, miázmás víz-élvezete mellett, mely tífhozus esirákat rejt magában, 28% községi pótlékot fizethetünk, miért ne adnók rá magunkat akkor a 30—32% pótlékra, midőn egészségünk s quasi életünk megmentésétől van szó?!

Ezen 4% pótlék különbözet bőven meg lesz takarítva a rozsvíz okozta patika — s orvosok

TÁRCZA.

„Barna lányka” dalaiból.

I.

Életünk zajongó tenger
Rajta a sors a vihar,
Vad szeszélye egyre játszik
A tenger hullmivál,
És a szívünk kicsi búvár
A zúgó nagy tengeren . . .
Gyöngyöt keres — fényes gyöngyöt
— Melynek neve — szerelem. —

Én is, én is ott küzdtem az
Élet zúgó tengerén . . .
Mig te benned szép leány a
— Legszebb gyöngyöt megleltem!

II.

Eldalolnám a virágnak,
Hogy milyen boldog vagyok . . .
Eldalolnám a csillagnak,
Mely az égen fönny ragyog . . .
Óh! de félék — kicsacsogják
Az én boldogságomat . . .
Óh! hogy téged szép virágom
Egyetlenem e világon
Én már megcsókoltalak.

Eldalolnám, de a világ
Iriggyekkel tele van . . .
S nem szereti: ha két rózsza
Egy tövön él boldogan . . .
Szép angyalom! ne tudja meg
Senki boldogságomat!

Ismét zárd le esővel ajkam

Oh! hogy el ne dalolhassam:

Hogy már megcsókoltalak.

Aszalay Dániel.

A fehér rózsza.

— Rajz. —

Az első francia forradalomnak gyújtó szikrája Mirabeau volt, kit beesvágya és hiúsága tönkpríbunna.

Az udvar ép visszatért Párisba, midőn Chenier, hirneves költő egy új műve az embereket felrázni látszott mindennapiságukból.

Mirabeau egy este a színházban volt és nem távol a királyi páholytól foglalt ülést. Elbűvölve a királyné — Mária-Antoinette szépségétől, nem bírta tekintetét az impozáns jelenségű fejedelmi hölgytől elfordítani. A véletlen úgy akarta, hogy tekintetök pillanatra találkozzanak.

A királyné magához inté kísérőjét. Bizonyára feltűnt neki — mint igen soknak — Mirabeau meglepő külseje.

Másnap, kedden reggel, midőn még fél Páris hajnali szenderét aludta, Mirabeau a Tuillériák kertjébe ment friss levegőt szivni.

Amint ott ábrándokba merülve fel s alá járt a gondosan egyenített porondon, egy pillantást vetve a királyi palotára, annak egyik erkélyén — nem esekély meglepetésére, egy női alakot vett észre.

A női alak a királyné volt, ki azonban rögtön eltűnt az erkélyről.

Eltűnt, de midőn elhagyta helyét, egy fehér rózsza hullt le kezéből a kert homokos útjára.

Mirabeau felvette a rózsát, megcsókolta és kebelébe rejté . . . Aztán pedig dobogó szívvel sietett barátjához, Beaumarchais költőhez, lelkes szavakban beszélve el neki kora reggeli kalandját.

— E percztől fogva — mondá — a rózsza ékszeremmé lett, melyet mindig keblem felett fogok hordani.

— Ki hitte volna, hogy Mirabeauból még valaha ily epedő Romeo is válhassék? — válaszolt Beaumarchais mosolyogva.

— Csak kaczagj rajtam kedvedre és itélj el; — de arra kérlek, hogy el ne áruld senkinek, amit most mondani fogok. Én szeretem a királynét, szeretem, a hogy halandó ember még sohasem szeretett hölgyet. — és koczára tennem mindenemet, ha e vallomást a fülébe rebegethennék . . .

— Te remegsz, Mirabeau?
— Az örömtől, ha a pillanatra gondolok, melyben a fehér rózsza lábaim elé hullt!

— Hátha csak szerencsés véletlen volt az egész esemény?

— Nem az volt Beaumarchais: valami itt a bensőmben sugja, hogy nem az volt.

— Lehet; de nyíltan és őszintén megvallva, állításod valószínűtlenség.

— De hát ne foszsz meg boldogító reményemtől, hanem tanácsolj inkább valamit! Mit tegyek, hogy a királynéval találkozhasam? Hisz mint vigjátéktíró értesz a eselszövényekhez; Figaród, Almadivad is igazolja ezt . . . Adj inkább egy jó tanácsot!

— Jó; mutassd be magadat a királynénak.

— Ezt nem akarom. Az udvar mindjárt gyanakodni kezdene és e lépésem által végre lenne népszerűségemnek . . . Négyszemközt szeretnék a királynéval beszélni.

— Akkor csak egyetlen ut áll előtted nyitva.

— Es melyik volna az?

— Igyekezzel bejutni a trianoni parkba, hol ő gyakran órákig jár magányosan.

— Honnan tudod ezt?
Egy ismerősömtől, ki főkertész Versaillesben.
— Ezt az embert nekem is meg kell ismernem.

kiadásánál s ez által is, hogy ha jó, egészséges vizet akarunk inni, nem kellene többé azt kétszeresen fizetni!

De meg aztán jogosnak s méltányosnak tartanám, hogy az egyes háztulajdonosok, kiknek házába a vízvezeték bevezettetnék, külön fizessenek ezért bizonyos szakértőseleg meghatározott díjt, mely kiadás szintén nem tekinthető kidobott holt tőkének, a mennyiben a vízvezetékkel ellátott ház értéke tetemesen emelkedik.

Ha a vízvezeték létesítése szükségelt kiadásokra vonatkozólag ezen bázist elfogadjuk, úgy egész határozottan merem állítani, hogy a pótlékból s külön fizetendő vízvezetési díjakból nemcsak a vízvezeték s villamos világítás (a mely szintén jó ideje kísért már s igazán olyan mint a kísértet, mert eddigelé még senki sem látta!) telik ki, hanem még a esatorna kiépítésére is marad.

Csak hogy hát igen természetesen, mielőbbi intézkedés! mert különben a rossz ivóvíz élvezetétől (!) rendre kihal az adózó polgárság!

A vízvezeték s ezzel kapcsolatosan a villamos világítás létesítése azonban még más tekintetben is fölülte érdekében áll a városnak. Ertem a megyének azon nagyvillámú áldozatkészségét, hogy Eperjesen hajlandó egy, a katonai igényeknek minden tekintetben megfelelő laktanyát fölépíteni, ha viszont a város létesíti a vízvezeték s villamos világítást.

A megyének ezen föltételhez kötött ígérete teljesen jogos, mert igen is méltányos az, hogy Eperjes város is hozzon akkor áldozatot, még pedig olyat, melynek hasznát közvetlenül csakis maga fogja húzni, midőn a megye e város érdekében oly vállalatba fog, mely szintén tisztán Eperjes város emelkedését, felvirágozását ezélezoza.

Ha százak közül, melyek a vízvezeték s villamos világítás létesítését sürgetik, csak tisztán az az egy állana fel, úgy esupán ezen egy okot is elégségesnek tartom arra, hogy az az illetőket fölébressze „nem bánom” álmukból, s hogy azok, kik eddig is az indolencia netovábbjával tündökölték a város háza karszekeiben, a megye nemeslelkű ajánlatára tesztel-lelekkel érélyesen felkarolják az ügyet, melytől városunk existenciája, s másoknak vezetése alatt talán még további fejlődése is függ.

Ugy hiszem, hogy éppen nem kell per longum és latum bizonygatnom, hogy mily haszonnal fog járni egy nagy terjedelmű laktanya felépítése a városra nézve? Tudjuk mindnyájan, hogy a mostani két laktanyában elhelyezett katonaság csak ideig-óráig állomásozik Eperjesen.

Az egészségügyi szempontból nagyon is kifogásolható s fölülte szűk helyiségek mindenkor kétségesnek teszik a katonaság itt létét; ha tehát sürgősen nem intézkedünk, úgy egy szép napon csak azon vesszük észre magunkat, hogy — nincs katonaságunk!

Hogy mily nagy jelentőségű ez utolsó mondás fináncziális tekintetben a városra nézve, azt mindenki beláthatja, a ki számba veszi, hogy a katonaság által húzott zsold az utolsó krajczárig Eperjesen marad!

Pedig hát ez nem megvetendő összeg, hanem oly tekintélyes, hogy városunk pénzforgalma s kereskedésének hathatósabb előmozdítás tényezőjét nem is képzelhetem.

Nekünk tehát nagyon is érdekünkben áll, hogy Eperjesen katonaság, még pedig minél több katonaság legyen.

Ha indolenciánkkal felhagyunk, úgy ezen

kiváncsolom nagyon könnyen teljesül; mert a mint már előbb említém, a megye fölépített a kaszárnyát — ha viszont a város létesíti a vízvezeték s villamos világítást.

Szabad legyen reménytelünk, hogy a már ez ügyben oly sokszor ismételt felszólalásunk nem lesz a pusztában elhangzott szó, s hogy rövid egy-két esztendő letelése után annak a kellemes látványnak leszünk tanúi, hogy fikáink palotaszzerű új laktanyájukban villamos világítás mellett fogják a vízvezeték csapni az üde friss vizet! adja az ég, hogy így legyen, s hogy a városi levéltárnokot ne bútsa az úgy „ad acta” tetele!

Sztankay László.

A tengerészeti osztály a kiállításon.

Uj ismeretlen világ küszöbét lépi át a szárazföldi patkány, amikor betér a közlekedésügyi miniszterium középhajójába, a melyben a tengerészeti osztály van elhelyezve. Ez új világ csodás alakjaival, szokatlan méreteivel, idegenszerű színezeteivel meglepi, elragadja a szerelődöt, a kinek lelkében e dolgok láttára egyszerre dereng föl a „Thalatta” örömríadálával a legnagyobb magyar legnagyobb szózata: „Tengerre magyar!”

Vizek sivataga, mérhetetlenség jelképe, bűbajos csodák otthona, tenger a te neved. Feneked melyben piros korallerdők bogas ágazata közt ott nyüzsögnek a quabbok ezrei: habjaid ölében kéjesen hullámzik az algák tarka csillámú növényzete, vizedet halóriások szelik át, felszíneden vig delün bukkácsol a verőfényben, követe pajzánul a bárkák vitorláit, a gőzösök roppant tömegét, a melyek a világító torony fényénél szelik át a harsogó habokat.

A tenger e világát, a víz mélyében rejlt, felületén úszó csodákat mind megismerhetni itt e esarnokban.

Ime ez asztalokon és állványokon bámolni való hűségű a tengeri hajók százfélé nemei vannak bemutatva. A legapróbb részletekig híven kidolgozott mintái ezek a nagy hajóknak, olyanok, mintha a valóságos hajó-óriásokat látná az ember ezerszeresen kicsinyítő üveg alatt. A három vitorlájú halászbárka, a fűge brigantín, a lenge seoner, a három árbocú brigge, a hatalmas testű szállító-gőzös: mindezeknek játzi miniatürképe látható itt meglepő változásokban.

A tengerek belzebugja, a torpedó, sem hiányzik a gyűjteményben. Ime ez a bálna-formájú, fehérre mázolt vastest: ez volt a Whitehead fűmei torpedógyáros első torpedókészítménye, a melyet tizenhárom évvel ezelőtt próbaképpen boesított bele a Quarneróba. Tökéletlen volt még akkoriban a szerkezet és a jó torpedó eltévedt a mélységben, nem hogy kárt tett volna másokban, hanem még maga is beletaradt a sok tévelygésbe és kifogyván a lélekzet belőle (sűrített levegővel töltik az istendadt), kapta magát: leteküdt valami zátonyfelére. Másfél év múlva valami quarnerói halász bálnát vélt fogni, a mikor beléje akadt a hálója. Hát a mikor ügygyel-bajjal kibuzta, vasból való hal volt a hálójában. Azóta bezzeg ilyen esűtség nem esett meg a Whitehead torpedóján. Kitalálta az angliusz a módját neki, hogy sohse téved el többé a vizekben, hanem egyenesen, vagy ezik-ezak kerülökön oda jut éppen hajzálnyira, a hová és a mikor a küldője akarja. Oramű idézi elő ezt a roppant esodát és jaj annak a hajónak, a melynek a falához a torpedó oda talál ütődni. Forgácsnak való sem marad a fájából, bírmondónak való sem a rajta

előkből. Ahol van a torpedó-hajó, az a kis szörnyeteg, a mely, ha egyet prüsszent, hát mind a két orra lyukából egy-egy torpedó buvik elő, neki furakodva a szemben álló páncélos hajónak, a mely bucsut is vehet ám hamarosan ettől a szép világtól.

Vizhatlan barna öltönyében, rengeteg füveg és éreztisakjával fején, fenékkjáró buvár dünyög itt egy sarokban. Amott mellette nagy állványon a tengeri halak ezer neme látható kitömötten, legfelül a melyek falánk óriása, a cethal, kitért nagyfogú szájával. Nem volna jó ennek a kettőnek összekeverni odalenn a melyekben: a buvárnak meg ennek az óriásnak. Valamelyikök megbánná és az nem egészen bizonyos, hogy a buvár, mert éles tört bord fegyverül az övében. Hanem azért olvasóim közt mégis aligha akadna olyan, a ki buvár szeretne lenni: hanemha természetbuvár, mert ennek csak kitért cethalakkal van dolga.

Fővárosi levelek.

III.

De most már csakugyan a kiállításra kerül a sor.

A „Gartenlaube” ráfogta, hogy az nem egyéb, mint a bécsi világkiállítás izetlen utánzása. Hogy azonban mily alapos megjegyzései vannak e melyen tisztelt kulturlapnak, kiténik abból, mikor egész komoly képpel erősítgeti, hogy Budapestten egyetlen egy hordár (! ! !) se tud németül. Ilyen merész állítást Jókai még a „Jövő század regényében” se mer megkockáztatni.

Annyi bizonyos, hogy akárkit utánoztak a kiállítás hazafias rendezői, de rányomták a magyar széplírlés bélyegét, annak a széplírlésnek, melynek egyszerűen nemes harmoniája méltán kelti fel az előfoglaltat művelt külföldiek esodátat, úgy középületeink, mint az utcák, terek és mulató-helyek berendezésében.

Maga az iparesarnok mint épület is igazi remek, melyben az elegántia a szilárdsággal párosul. Hogy mi minden van benne, arról azt hiszem, eleget olvasott már a tisztelt közönség.

Engem különösen az érdekelt, hogy a magyar díszítő motívumokat mennyiben karolta fel újabb időben hazai iparunk. Mióta Agai egy szellemes felolvasásában értésére adta a fővárosi iparosoknak, hogy a külföldiek első sorban a nemzeti genius hű visszatükrözését keresik készítményeikben, mind több kísérlet történik e téren. Sajnos, mindeddig nem kielégítő eredménnyel. Csupa esikős, gulyás motívumokkal találkozni egész az izetlenségig. Még esikős-levelepapírrhoz is volt már a fővárosban szerenésim. Schvindler (ez a becsületeseve) asztalos a kiállításon megkísérelte egy magyar salon berendezését. Asztal, szék, úgy csak egy virít a tulipántól meg a subasallagtól. Az ember önkéntelen megint csak a esikóst képzeli oda az asztalfőre. A porcellánfestés is erősen ebben a eultusban leledzik. Mindazáltal e téren már nevezetes haladás észlelhető, mely új irányt van hivatva mutatni. Egyes tárgyakon történeti jelenetek s különböző korbéli magyar főurak és hölgyek vannak megörökítve a megfelelő jelmezekben. Költészetünk tipikus alakjait szintén jól fel lehetne használni. A régiebb motívumokat ötvöseink igen szerenésesen dolgozzák fel s e tekintetben ötvös kiállításunknak már is ötvös hatása észlelhető.

Az iparesarnok után legtöbb dícséret illeti a

— Oh, az ilyen ismeretéseket nagyon könnyű megkötni.

— De nem igazi neven alatt: mutass be neki, mint költőt, festőt — — — vagy nem bánom én akárkinek mondasz, csak Mirabeauról ne szólj.

— Majd bemutatlak, mint szenvedélyes virágkedvelőt, kinek legforróbb óhaja a trianoni virág-házakat megismerni.

Mirabeau magánkívül volt a nagy örömtől.

Már egy hét óta barangolt a trianoni park után, a nélkül, hogy forró vágya teljesülésbe ment volna. Végre a kilencedik nap reggelén mégis kedvezni kezdett neki a szerenese. Megközelíthet a királynét, ki egy nagy márványmedence előtt időzött, melyben a nap sugaraitól esillogóan apró aranyhalak uszkáltak.

Abban a hitben, hogy a királyné egyedül van, Mirabeau gyorsan hozzálépett és egy fehér rózsát nyújtott át neki.

— Felsőges asszonyom . . . ! kezdé dadogni, de nem fejezhető be szavait, mert hirtelen megjelent madame de Campau, a királyné udvarhölgye.

Mirabeau mélyen meghajolva távozott s egy közel bokor mögé rejtőzött.

— Ismeri ön, asszonyom, e férfut? — kérde Mária-Antoinette.

— Nem ismerem, felség! — felelé Campan asszony.

— Elég szemtelen volt nekem e rózsát átadni. S e szavak után a királyné a rózsát a medence vizébe dobta.

— Ördög és pokol! — kiáltott fel dühében Mirabeau a bokrok közt.

— Valjon ki lehet? — mormogá megdöbbenve az udvarhölgy.

— Egy bolond, egy eszeveszett, édes Campau.

Azon pereztől, hogy Mirabeau a trianoni parkot elhagyta, halálos öllenségévé lön az udvarnak. Nem tudta feledni, hogy a királyné mily hidegen vetete rózsáját a vizbe! Azt hitte, hogy ez által férfuti büszkesége sértetett meg és bosszút esküdött. Mária Antoinette iránti szenvedélyes szerelme keserű gyűlölséggé fajult, s mindent elkövetett, hogy e gyűlöletet hozzátartozóiba is beleoltsa.

XVI. Lajos 1789-ben jul. 23-án egész váratlanul megjelent az országgyűlésen.

Erdenjelt helyett keblén fehér rózsát viselt, melyet a királyné e szavakkal tűzött oda: „Megálmodtam hogy e rózsza talizmánul fog szolgálni a trón hatalmának megdöntésére ezéző ármányok ellen.”

A király a nemzetgyűlésen egy beszédet intézett a képviselőkhez, melyben kérte őket, hogy ne nyuljanak erőszakhoz s tartsák szem előtt esküjüket: tiszteljék a koronát s tartózkodjanak minden lépéstől, mely az országot újabb veszélybe döntethetné.

Amde a király szavai hatástalanul hangzottak szét a teremben.

Mirabeau magán kívül lett a dühtől, midőn megpillantá a király keblén a fehér rózsát. Egy esepet sem kételkedett benne, hogy Mária Antoinette tűzte oda.

Midőn XVI. Lajos elhagyta a nemzetgyűlést, Mirabeau a szószékre lépe beszédet tartott, mely-mennykőcsapásként hatott az udvari párt fülébe.

E beszéd következménye a Brezé marquis kiküldetése volt, ki a király nevében a nemzetgyűlést feloszlatoznak nyilvánítá.

A képviselők rendkívüli izgatottsággal fogadták ezen üzenetet.

A többség meghajolni kívánt a király akarata előtt, de a zajból felharsantak Mirabeau vezetés szavai: „Mondjátok meg uratoknak, hogy csak a

szuronyok erőszakának engedve hagyjuk el helyeinket!”

S így Brezé marquisnak nem maradt egyéb hátra, mint hírül vinni, hogy a nemzetgyűlés Mirabeau szavaira, csak a szuronyok hatalmának enged!”

A királyné elájult, a gyenge Lajos pedig halotthalvannya lön.

E pereztől fogva Mirebeau vezetése alatt a forradalom útjára lépett a francia nép.

Az udvar minden lehetőt elkövetett, hogy a grótot megnyerhesse. A király 250.000 frankot utalványozott Mirabeauknak, hogy adósságait kifizethesse azokkívül pedig 6000 frank évi járadékot.

Mikor Mirabeau először megjelent az udvarnál, a királyné azt mondá Campan asszonynak: „Ha elfogódtam volna rózsáját, most leghatalmasabb támogatónk lenne. Első megjelenése ijesztett egy kissé, de szeméből olvasom, hogy mig ő él, nincs mitől félnem.”

Azonban a lépések, melyeket Mirabeau az udvar javára tett, már mind elkésettek valának. A forradalom széles folyóvá lett, mely minden gátat kettészakított . . .

1791-ben ápril 2-án Páris utcáin szájról-szájra kelt a hír, hogy Mirabeau, a „szabadság apostola” rögtöni halállal kimult.

Sok mindenfelét beszéltek halála okáról, de csak annyi volt bizonyos, hogy szive felett egy hervadt fehér rózsát találtak.

Midőn Mirabeau halálának híret a királyné meghallotta így szólt udvarhölgyéhez: „Most már az én vesztém órája is közeleg.”

És a királyné e jószavai 1793. október 16-án beteljesültek . . . A nyaktűő bárdja véget vetett életének.

háziipar-csarnokot. A pompázó színű hazai népviseletek szoborportókon vannak bemutatva. A leggyönyörűbb színeket a szerb népviselet mutatja fel. Valamennyin túlszáz azonban egy borsodi nyalka Matyó, szénfekete bajuszal és pörge kalapjával, a ki alig látszik ki a bokrétaból meg a pántlikából. A békés-csabaikat egyszerű posztóviseletökkel és fejlett himzőiparukkal méltán illeti meg az elsőség.

Mindjárt a szomszédban van az oktatásügyi pavillon. Ez ellen szakfériak részéről sok a panasz. Tanügyünk multját s fokozatos fejlődését szerelnök benne, mint egy tükörben, látni, míg itt csak a jelen van feltüntetve, meglehetősen rakásra halmozva. Egyet azonban mégis feltüntet, azt nevezetesen, hogy mily széleskörű tevékenységet fejt ki a szakoktatás terén jelenlegi nagyműveltségű és mély államférfiúi bölcsességgel felruházott miniszterünk. A műfaragó, műszövő, játékkészítő, műlakatos, kosárkötő és agyagipar-tanműhelyek sikerült dolgokat állítanak ki s tanbizonyosságot tesznek arról, hogy míg híres politikuskaink a buza ára felett disputálnak, addig Trefort törhetetlen erélyvel készíti elő hazai kulturánk felvirágzását. — Gynásiumaink kiállításán azonban nagyon is meglátszik a járatlanság ilyes dolgokban. Egy pár rajz-, állat- és növénygyűjtemény, letisztított stílusgyakorlatok, melyekből csak az tűnik ki, hogy nagyon kevés helyen vannak tisztában ugy a tárgyak megválasztásával, mint a javítás methodusával. A tantermek felszerelését illetőleg érdekes dolgokat láthatni. Iskolai padokat Madary Gábor és Feivel Lipót állítottak ki. Ez utóbbi igazai remek a magok nemében.

Meghatva álltam meg előttök. Eszembe jutottak collégiumunk veterán padjai, melyek, (bieska) sebhelyektől borítva, oly rég áhítóznak a megérdemelt nyugalom után.

De ne panaszkodjunk, talán nemsokára út már számunkra a megváltás órája. Collégiumunk ügybuzgó igazgatója a mult hó 25-én járt lenn s határozott ígérte, hogy a miniszternek az államségélyre nézve. Igaz, hogy ez a segély egyelőre nem esordúl, csak espepen. Mindamellett a legmagasabb biztatás oly vakmerő kedvet szült az igazgató urnál, hogy egyszerűben megkezdte a collégium reformját, vásárolván egy újdonatj — ezi-lindert. Adja az ég, hogy a többi korszerű újítások is nyomon kövessék s hasonló sikerrel — azt az első!

Albert József.

Levelezés.

Bártfa, 1885. július 28.

Tekintetes szerkesztő úr!

Epen oly ritka, mint megható ünnepély folyt le Malyezo községében mult hó 19-én; ugyanis Janczky Sándor ugyanottani g. k. alesperes és ezimz. kanonok ünnepelte 50 éves lelkési jubileumát és aranylakodalmát.

Magasztos és megható jelenet volt, midőn az agg lelképásztor paptársai által teljes egyházi díszben, templomzászlókkal harangok zúgása mellett — lakásán felkerestetvén, ott utisz. Mankovich Kornél hrabszkei lelkész úr által üdvözöltetett, fejtegetvén az ünnepély magasztosságát.

Ezen üdvözlő beszédben felkérte az érdemdus kanonokot és jubiláns, követné őket az anyaszentegyházba, a hol 50 év leforgása után szeretett hitvestársával újból erősítsék meg azon boldog frigyvet, melyet 50 év előtt mint ifjú pár kötöttek.

Ez alkalommal főtiszt. Paulovics Sándor szvid-niki lelkész, szentszéki ülnök ur, alkalmi szónoklatot tartott, mely nemcsak a jubiláló pár, de az egybegyűlt intelligencia és a roppant számmal jelen volt hívek kedélyeit mélyen illette.

Ezen szertartás után következett a mise, mely Petrik Agost a tvárososi és Paulovics Sándor szvid-niki segédlete mellett ugyanesak a jubiláns végzé.

Könyvek fényltek a jelenlévők szemében, midőn a mise végeztével, — az agglékesz remegő s könyvtől elfojtott hanggal először szeretett életpár-ját, s aztán sorba gyermekeit megáldá.

Ezen ritka ünnepély után következett egy kedélyes ebéd, és hogy ezen alkalommal a felköszöntések nem hiányoztak, mondanom sem kell.

Az egybegyűlt fiatalság azonban nem annyira a toasztokra, mint inkább Zsiga József furdői zenéjére figyelt, mely őket annyira felvillanyozta, hogy a korosabbak könyörölve rajtuk, a valószínűleg még in peto levő toasztjaikkal felhagyva, jelt adtak a felkelésre; s rövid fél óra mulva oly animóval hódoltak a táncznak, melynek csak a reggeli órák vetettek véget.

Isten éltesse sokáig a köztiszteletben és szeretetben álló jubiláló párt!

K. S.

Külföldi ék.

Szerkesztői üzenet. Lapunk szerkesztője távol lévén, a kéziratok Haitsch Lajos urhoz küldendők.

Értesítés. Miután a sárosmegyei magyarosító és népnevelő egylet folyó évi június 8-án tartott közgyűlésén pénztárnokká választott Debrő Mihály oly feltételhez kötötte e hivatal elvállalását, melyet az igazgató választmány el nem fogadhatott,

sikerült időközben ez egylet pénztárnokságára minden feltétel nélkül Gallotsik László urat megnevezni. — A midőn ezért, nevezettnek az igazgatóság és az egész egylet nevében legszívesebb köszönetemet nyilvánítom; felkérem egyuttal a tisztelt közönséget és az egylet tagjait, szíveskedjenek minden, egyletünket illető pénzküldeményeket és tagsági díjakat, a mai naptól kezdve Eperjesre Gallotsik László urhoz (főteza, saját ház) intézni. — Kelt Osztrópatokon, július 23-án, 1885. — B á n ó J ó z s e f, egyleti elnök.

Az eperjesi dalegylet, városunk e tevékeny és mozgó egylete, rendez f. év augusztus hó 2-án a helybeli 67-ik serezed zenekarának közreműködése mellett a lövöldei helyiségekben hangversenyt, melyet táncmulatság követ. A tisztajövedelem a lövesi tűzkárosultaknak van szánva. A humánus cél magában is elégséges arra, hogy mentől több résztvevőt csábítson ezen mulatságra. Belépti díj személyenként 1 forint, 3 tagú családnak 2 forint, 5 tagú családnak 3 frt. Kezdeté 6 órakor.

Pap Ede 26 éven át sz. k. Eperjes városának megyei felügyelője július 31-én közrészvét mellett temettetett el.

Az eperjesi evang. kerületi tanítóképző intézetbe felvételt kívánók aug. hó 16-ig küldjék be sajátkezűleg irt folyamódványaikait, a collégiumi tanítóképzés igazgatóságához. Ezekhez esatolandó keresztlevel, szegénységi, egészségi s tanodai bizonyítvány, negyedik gynásiumi, vagy real vagy polgári osztályból. — A teljes ingyenes növendékek közé felvett tanulók, élelmezés, lakás, fűtés, világítás, kiszolgálás és oktatásban teljesen díj nélkül részesülnek, szegényebb sorsuk részben irószerekkel is ellátottak. A beiratás szeptember 1-sején, a tanítás pedig szept. 3-án kezdetik meg.

A budapesti állami közép-ipartanodában a beiratások ezután szept. hó 1-ső napjától nem 15-ig, hanem csak 10-dik napjáig tartotnak. A belépni óhajtó tanulóktól előzetes gyakorlat kivántatik, vagy legalább is az, hogy ezen nyári szünet alatt a gyakorlatban foglalkozzanak s ezt hiteles bizonyítvánnyal igazolják. Szükséges továbbá, hogy a tanulók a beiratáshoz szüleikkel vagy gyámjaikkal jelenjenek meg. Budapest 1885. július 18-án. Hegedüs Károly, igazgató.

Hibaigazítás. Lapunk mult (31.) számában az „erdőőri szakvizsgák”-ra vonatkozó híreinkből tévedésből kiharadt, hogy nevezett vizsgák ez idén október hó 5-én és következő napjain stb. fognak megtartatni, mit ezennel helyreigazítunk.

Vadászati kihágás. Sztebnyik-Hutai lakos Tomás Fedák tiltott időben öztehenet lött az ot-tani erdőben, oly fegyverrel, mely után fegyveradó nem fizet, s a nélkül, hogy vadászati joggal bírt volna. A rendőség által a makoviczai járásbírósnak átadott; az özbőr és a fegyver elkoboztatott.

Elfogott zsványok. Még a mult június havában ellopott Hrabeczy Amália úrnő felső-szalóki lakosnő kocsijáról egy bórond, a mely tartalmazott mindenféle nőruhánemüket. A rendőségnek sikerült a tetteseket: Szekerák György hilyői és Dlugos József kriványi lakosok személyében kézrekeríteni, s azokat a kis-szebeni kir. járásbírósnak átadottatni.

Részeg állapotban túlvilágra vándorolt Opel Miklós bérezalljai lakos, ki is Eperjesről haza indult részeg állapotban. Sebes és Kapi közt pedig szekeréről lepottyant és az országuton agyonütötte magát.

Vettük az alábbi felhívást, melyet készségesen közlünk: A „magyarországi központi Fröbel-negylet” gyermekkertésznő képző-intézetében az 1885/6. tanévben az előadások folyó év szeptember első napjaiban veszik kezdetüket, miért is mindazok, kik magukat gyermekkertésznőkké kiképezni s ekkép tiszteletreméltó állásra szert tenni óhajtanak, felhivatnak, hogy folyamódványaikait f. é. augusztus hó 30-áig az egylet iskolaügyi bizottságának elnökénél, Rosenzweig-Saphir Sarolta úrhölgynél (lakik Margitsziget, nagy szálloda 238. sz.) vagy pedig Péterfy Sándor úrnál, az intézet igazgatójánál (lakik: VII. Damjanich-utca 3. sz.) nyujtsák be. A felvétel feltételei: 1. betöltött 16-ik korév; 2. egészséges testalkat; 3. fedhetlen előélet; 4. gyermekek iránti szeretet; 5. a magyar nyelv bírása szóban és írásban; 6. tartoznak négy elemi és két polgári iskolai osztály, esetleg hat elemi osztály bevégeztését tanúsító bizonyítvány, és kereszt-, illetőleg születési levél bemutatása mellett, felvételi vizsgának is alávetni magukat. A gyermekkertésznő képző-tanfolyam két évig tart. A növendékek kivétel nélkül díjtalan tanításban részesítettek és a taneszközökkel is az egylet költségén látottak el. Étekezés, ruházat és lakásról maguk gondoskodnak. Egyuttal közöljük, hogy a jövő tanév elején okleveles tanítónők számára külön tanfolyam nyitattik. Az ezen tanfolyamot hallgatni akaró tanítónők folyó évi szeptember 15-ikéig jelentkezhettek az elnök-ségnél.

Csernyey Gyula. Az orvosi műtői remekelésnek egy élő példánya. Tátrafüredre való átutaztatásban, városunkban időzött, s ez Csernyey Gyula. A nevezett úr 21 éves gégebajban szenved s 4 év előtt gégejét operáltatta oly módon, hogy egy állandó átlukasztás a gégején, önműködő szeleppel bezáródik, a mikor is a ki és belehelés természetes uton a gégefőn keresztül megy végbe úgy, hogy a kitululó levegő beszédesszókölésre is felhasználható; — de az említett szelep félretelése mellett az át-

lyukasztáson át ezüst esövet alkalmazhat a légesőbe, a mikor is a lélegzés ezen esővön keresztül történik, de akkor nem beszélhet. Ezen felszerelés mellett jól érzi magát, egészséges és ide szíven van. Persze, hogy pályájáról, mely a tanítói pálya, le kellett mondania, de mint író működik most is. Legújabb munkája „a K ö z é p p o n t”, mely könyvkereskedői uton 40 kron kapható a helybeli könyvkereskedésben, s melynek tiszta jövedelme a magyar tanítók árvaházának van szánva, nem csak tisztán paedagogiai könyv, hanem felőli mindazon, a neveléssel kapcsolatban álló társadalmi és kórkeréseket, melyeknek bajai és orvoslatai abból folynak, a miért is az nem csak szülőknék és tanítóknak, de politikával és államtudományval foglalkozóknak ajánlható. Egy a szerkesztőséghez intézett levelében köszönetet mond Csernyey Gyula úr a sárosmegyei nőegyletnek, mint a mely méltányolva a nőnevelési irodalom terén is kifejtett buzgalmit, utisegélyben részesíté őt.

A balneologiai gyógykinesek között, melyeket a természet a szenvedő emberiség áldására teremtett, hazai forrásunk a budai „Ferenz József keserűvíz” elvitáztatlanul egyik első helyet foglalja el. Európai híri orvosi tekintélyek, mint Korányi és Kézsmárczy tanárok Budapestén, épuy Bamberger és Leidesdorf Bécsben, Seanzoni, Lenbe, Hirsch, német klinikai tanárok, továbbá Isemernann Baselben, mint szintén a párisi gyógyászati akadémia ajánlják véleményezések- és klinikai felolvasásokban a Ferenz József keserűforrást, a mely az által különbözik minden ismert keserű-forrástól, hogy kis adagokban (1/2 boros pohárral) kellemes íz mellett biztos hatással bír és a szervezetre még hosszabb használatnál is legkevésbé hátrányos. A Ferenz József keserűforrás a legutóbbi párisi világkiállítás alkalmával ki lett tüntetve; valamint az 1879-iki magyar országos kiállításban az arany érdemmel, s a mult évi gráci tartományi kiállításban pedig az érdem érdemmel díjazva — örvendetes jelöl hazai iparunk sikerének, a mely mindenütt ki bírta vívni a megérdemelt elismerést. Csalódások elkerülése végett különben ajánltaük, hogy a gyógyszerárakban és kereskedésekben határozottan „Ferenz József” keserű-forrás keressék.

A magyar kivándorlók. Már ismételve irtuk le a nagy nyomort, mely az Amerikába vándorlókra vár. A kivándorlók azonban nem okólnak. A felsőbb megyékből még mindegyre tódulnak hajókra a szegény tótok, hogy Amerikában elpusztuljanak. Több New-Yorkban élő magyar és magyarbarát elhatározta, hogy meetinget hív egybe, melyben megvitassa, hogy mily eszközökkel lehetne a kivándorlást megakadályozni.

A ki a napot megesalja. Egy híres fil-lentő épen Amerikában tett útját adván elő hallgatóinak. — nagy komolyan beszélte, hogy New-Yorkban él egy férfiú, a ki a kakas kukorékolását oly természetesen tudja utánozni, hogy magát a napot is megesalja véle, és az éjfékor feljön, ha ő néhányszor elkukorékolja magát.

Nagyot mondott. Egy társaságban a főváros fejlődéséről, az építkezések gyorsaságáról beszélgettek. „Ez mind bliktri!” vágott közbe egy uri ember. — „Amerikában van csak a gyorsaság. Nemrég, mikor New-Yorkban jártam, reggel, a mint szállásomról elindultam, egy vendégvőnek csak fundamentumát rakták le, mire este visszatértem, már az első részeg embert ki is dobták belőle.”

Az ártatlan. Egy hidon mennek át Edith és Károly; midőn áttérnek rajta, Károly nagy merészen azt mondá: „Edith, önnek meg kell fizetnie a vámot azért, hogy e hidon átjött. „Milyen legyen az a vám?” kérdé Edith ártatlanul. Károly szó nélkül megcsókolta. Edith elpirul, de nem szól semmit, pár percz mulva azonban megjegyzi: „Talán ujra átmehtünk azon a hidon!”

Nagy a szaporaság. Ön ma megint késő jött a kivatalba! kiált rá az irodafőnök a díjnokra. — Kérem kénytelen voltam kissé tovább időzni, mert nőmnek nehéz szülése volt. — Mi a tatár! hiszen két hét előtt ugyanezzel igazolta elmaradását. Felesége csak nem tengeri nyul talán? Nem, kérem alázatosan, feleségem szülésznő!

Felölös szerkesztő: **Hedry Bertalan.**
Kiadótulajdonos: **Haitsch Lajos.**

Bizonyítvány.

Az alulírottak egy általuk eszközölt szoros vizsgálat alapján kijelentik, hogy a párisi **Cawley és Henry** urak francia szivarkapapir-gyárából származó „**LE HOUBLON**” szivarkapapirt kitünő minőségűnek, minden idegen alkatrésztlő különösen minden az egészségesnek ártalmas anyagoktól is mentnek találták.

Bécsben, 1884-i május 24-én.

Al.: **Dr. Pohl J. J.**

a vegyi technológia nyil. rendes tanára

a csász. kir. műegyetemen.

Al.: **Dr. Ludwig E.**

az orvosi vegytan cs. k. nyil. rendes tanára

a bécsi egyetemen.

Al.: **Dr. Lippmann E.**

a vegytan rendk. tanára

a bécsi egyetemen.

(Fentebbi aláírások helyessége **Dr. Homann J. csász.** kir. jegyző ur által Bécsben bizonyított. Fentebbi bizonyítvány aláíratott a csász. kir. külügyministerium és a bécsi francia követéség által 1884-i május 28-én.)

